



Igor Marojević

## ROMAN O PIJANSTVIMA

Dok sam posle povratka u Beograd u maju 2009. iznosio sveže utiske o gradu poznanimcima, bivšim prijateljima i majci, slušali su me i gledali s iščuđavanjem ili, čak, prezirom. Nekima je prvo zasmetalo što sam otišao u inostranstvo, a onda i što sam se vratio: dvaput su morali da me ponovo promisle. U samo pet-šest godina, dvostruko sam ih izmestio iz udobne mentalne inercije i još gundao o Beogradu u koji sam se vratio.

Ostao sam bez gotovo celog društva, i ovdašnjeg i – povratkom – barselonskog. Ekonomska kriza dobila je lep ogranak i u Španiji, a poslednji moj prijatelj u Beogradu, Kiza Lopičić, imejnom mi je dok sam živeo u Barseloni jamčio platu od 1000 evra u mesečnom magazinu *Bluboj* kao zameniku glavnog i odgovornog urednika. Želeo sam i da očuvam svoj srpski, ugrožen stalnom komunikacijom i pisanjem sve slabije plaćenih prevoda, kao i novinskih, proznih i drugih tekstova na španskom. Trebalo je da budem blizu ako to bude iziskivalo narušeno majčino zdravlje. Kad čovek donese radikalnu odluku ne iz jednog već iz mnoštva razloga, ide u širinu i udalji se od pravog uzroka promene, toliko da na korenit razlog može i da zaboravi.

Već sam bio pomoćnik Zorana Kize Lopičića u kulturnoj rubrici jednog kratkovekog dnevnog lista. Sada je zakazao poslovni sastanak za noćne sate, u klubu *Jaser* u rđavo osvetljenom delu Vračara, bliže Crvenom krstu. Voleo je klasični džez koji mi je – naročito njegov instrumentalni deo – delovao kao dovoljno neutralna muzika da kao zvučna podloga ne može da omete ni najozbiljniji razgovor.

U *Jaseru* sam zatekao Kizu s crnomanjastim tipom moje visine: desetak centimetara nižim od Lopičića, i desetak godina mlađeg od mene. Kiza me šio za više od pola decenije. Crnomanjasti se predstavio kao Žarko Jančić. Lopičić mi nije rekao da na poslovnom sastanku nećemo biti sami.

Koncept ugostitelja bio je verovatno da atmosferu dignu džez sinkope basa, udaraljki i trube, što su tupo dopirale iz zvučnika kluba u kojem smo nas trojica jedini gosti. Po Kizinim i Žarkovim rečima, raspoloženje im je digla viljamovka koju su pili. Slagali su se da za razliku od najvećeg dela dunje, jabuke i kajsije, domaća kruška nije parfemisana. Darko je rekao da nije ni šljiva.

– Ja je ne pijem zbog mirisa koji je... oduran – Kiza je delovao zadovoljan izborom reči.

– Ni ja ne podnosim šljivovicu – bilo je prvo što sam rekao na poslovnom sastanku.

Kada je završio kratak demotivacioni govor vezan za Žarkov omiljen alkohol, Kiza je pod svetlom zidne lampe pomerao čaše i pokazivao venčiće koje pravi kvalitetna rakija kad je čovek malo uzburka. Meni su ti venčići delovali kao mehurići ulja.

Konobar se pojavio za našim stolom bar 15 minuta od mog dolaska u *Jaser*. Kolebljivo sam naručio kruškovaču tom onižem smeđušanu iz separea, u kojem je dotad sedeo s društvom. Viljamovka je odisala po mešavini mirisa voća i nekog hemijskog sastojka. Nisam imao zamerki na miris kruške, ali me onaj, približan vonju laka za nokte, uplašio.

Lopičić mi je saopštio da sutra potpisujem ugovor i počinjem da radim: naručivaću tekstove od manje poznatih autora, željnih afirmacije po cenu besplatnog pisanja. „U takve, naravno, ne spada naš urednik rubrike *lajfstajl*, mladi gospodin Jančić“, osmehnuo se zadovoljno dvometraš Kiza i dlanom lupio saradnika po leđima: kanda je ovog zbolelo. Kao u potrazi za analgetikom, Žarko je drmnuo novu rakiju. I ja sam ispio iz cuga i stresao se. U grlu sam osetio mučninu, ali želudac se poradovao.

– Najviše ćeš, zameniće, ipak morati da ispravljáš tekstove – rekao mi je Kiza – onih koje angažuju s vrha. Ovde je više no ikad nepismenih VIP-ova, uglavnom saradnika našeg urednika *lajfstajla* – dodao je i Žarko se, za svaki slučaj, izmakao. – He-he, lukavo, mamu ti jebem – pohvalio ga je Kiza. Ja sam naručio novo piće.

– Molim te, Zoki – oneraspoložio se Žarko. – Moja majka je bolesna.

– Može da bude i zdrava, ona je ovde reč. Nemam ja nameru da stvarno polno opštim sa tvojom majkom – zaustio je Lopičić i Žarko je uzdrhtao. Možda bi i odlučnije reagovao da stolu nije prišao isti onaj konobar i doneo mi viljamovku. Kada je otišao, Lopičić mi je rekao da smo završili razgovor o poslu.

Rakija mi je nežno ribala grlo. Bio sam opušten kao posle nokdauna. Kao da mi je glava bila između nemoguće kombinacije mengela i dlanova vičnih masiranju.

Prestao sam da dok pijem opažam miris po laku ili acetonu. Činilo mi se da mogu ne samo da onjušim, nego i da okusim krušku. Jedini preostali u kafiću, koji su sedeli u njegovom dnu, u separeu, učinili su mi se najednom posebno. Prosedi smeđušan koji nas je usluživao i drugi, mnogo viši i vitkiji, neobrijani tip mrkosmeđe kose i nejasnih očiju, istrajno su ćutali pa su mi se učinili kao mudraci. Relativno svetlokosa žena u haljini koja je sedela s njima delovala mi je posebno lepa, a jednako svetlokosi dečko posebno mlad.

Kiza me grubo prenueo rekavši da hoće i da pišem kolumnu. Rekao sam mu da sam mislio da smo završili o poslu. Kiza mi je rekao kako će on odlučiti kada da se razgovor okonča. Čeznuvši da ga ošamarim, uzviknuo sam da ću prvu kolumnu posvetiti scenama Beograda, kakav sam zatekao posle povratka. Rekao sam da ga tih prolećnih dana najčešće vidim sivozelenim, kao da i sam truli od 11 i po vekova istorije svog imena. U odnosu na Barselonu, gde se i najmanja ulica noću umiva svetlom, Beograd mi se uveče čini nalik upotrebljenom crnom indigu, na kojem se, kroz pukotine od slova, naziru poneki svetliji znaci, poput retkih živahnijih zgrada. Brojna čeljad sve to kanda ne opaža jer deluje kao pod stalnim gripom. Retko se prepričavaju čak i prizori kvartova slabe rasvete i vojske uličnih pasa koja vršlja raznim delovima Beograda i tu i tamo nesmetano ujeda ljude, što mi manje smeta.

– O tome ću pisati u prvoj kolumni! – dreknueo sam.

Za vreme mog obesnog i glasnog izlaganja, Lopičić se mrštio češkajući se po bradici, a Jančić je gledao kroz prozor i nije me ni slušao. Visoki, neobrijani lik iz separea ustao je i krenuo u WC. U hodu me pitao i ne gledajući me:

– Je l' može to tiše?

Kiza ga je pitao zašto se meša u naš razgovor. Našem stolu je prišao smeđušan sa naočarima. Onaj se brzo vratio iz WC-a: samo je oprao ruke ili, još verovatnije, pišao. Oči su mu bile zakrvaljene, kao da odavno nije spavao. Cvikeraš je izričito zahtevao da u njegovom baru budemo tiši i učtiviji.

S prijateljem i proznim piscem Đuanom Abeljom iz Barselone bio sam održao dva oproštajna susreta u tamošnjem kvartu Grasiya, u kafeu *Vireina*. Kad je konobar posle duže pauze opet prošao terasom bara, Đuan mu je tražio račun. „Stiže“, slagao je ovaj. Posle desetak minuta, Abelja je ustao i objasnio mi da smo krenuli.

Rekao sam cvikerašu iz *Jasera* da u Barseloni moj prijatelj i ja nismo platili račun kelneru jer ga nije bilo desetak minuta, a kad smo preksutra bili na istom mestu ovaj nije ni pomenuo piće od pre dva dana jer je znao da je greška njegova. Rekao sam mu da su to neki osnovni standardi i Lopičić je nežno nastojao da me umiri, a Jančić nastavio da vegetira: više nije ni pio: kao da je samo gledao prozor, čak ni kroz njega. Kiza se izvinio liku masnjikavih naočara i smerno mu se iskezio. Ja sam ovog podsetio da od nas dobija pare i da ga to unekoliko obavezuje. Odgovorio mi je da me ništa ne razume i da ga za Barselonu boli kurac te da ne mogu da se kurčim u njegovom kafeu.

– I da me učiš mom poslu u mom kafeu! Marš napolje! – zaključio je, a u meni kao da se razbuđivao rođeni otac.

– Ko jebe tvoju birtiju sa zaostalom muzikom – rekao sam i sporo se pridigao.

Kao da je bio vatreni ljubitelj klasičnog džeza pa su ga moje reči uvredile, preda me je stao stariji maloletnik crvene kose, u spitfajerki, farmerkama i gojaznim šarenim patikama. Tražio je da se izvinim njegovom ocu i rekao sam: – Smešan si – a dečko me gledao i počeo da se nadima. Zacerkao sam se i osmotrio separe u dnu *Jasera*: po svetlocrvenoj kosi žene koja nas je odatle gledala, a ne bi se reklo da se farbala, zaključio sam da nije toliko lepa i da klip an u spitfajerci ima i majku.

Dok sam se prepirao, visoki krvooki tip je izašao i skrio se iza zid u koji je bio utisnut bok štoka ulaznih vrata. To sam shvatio kad sam izlazeći iz *Jasera* osetio krvavkovu pest kako mi pogađa desnu vilicu dovoljno nenadano i silovito da mi otežalo telo padne i otkotrlja se.

Crvenokosa je poručila da sam dobio što sam tražio. Primetio sam da je pargava i to mi je zasmetalo više od njenog komentara, a manje od udarca. Iako nije tako delovala na prvi pogled, bila je niskog stasa. I njen muž mi je nešto dobio. Cela porodica i visoki tučaroš stajali su pred ulazom *Jasera*.

– Čoravi, žena ti je kurva! – i pored nokdauna, nisam se otrezno. Tog dana nisam jeo, ali sam zaboravio glad čim su se na meni, tek ustalom, iznizali novi udarci. U padu sam nakratko povukao nekog i udario ga pesnicom, možda u vilicu; moja se slast za samo tren-dva ispostavila slična opštem radovanju 1999. zbog rušenja jednog NATO aviona dok piloti te alijanse istovremeno ubijaju, u najboljem slučaju, desetine ljudi.

Možda sam pokušao i da pobegnem. Ako i jesam, daleko nisam stigao. Brzo su me obo-rili i jednako strastveno gazili po glavi i nogama. Učinilo mi se da vidim marke obuće: *snikers*, novozelandske *lajijanjinxia* – nije se loše zarađivalo u *Jaseru*! – i novopazarski *antilop*, koje su zaudarale gore i od onih džombastih patika, mada je krvooki bio trostruko stariji od crvenokosog i lučio nesravljivo više smrada.

S naročitim užitkom i intenzitetom deljala me kafedžijka, po levoj. Plesne cipele su joj bile opremljene crnom tračicom u vidu zmije koja se protezala do sredine lista što je, kao i celi donji deo gospođine noge, od brojnih udaraca bio uznojen. U nadi da se ona neće setiti da mi uskom i šiljastom, predugom štiklom izbuši lobanju, potpunije sam zakrio gornji

deo sebe: krcnulo mi je samo stopalo, ne i glava. Svakog trenutka je trebalo i ona da prsne, pa da se trajno onesvestim.

– Važno da ga ne ubiju unutra. Ako je ispred kafane, niko ne odgovara – čuo sam cvikeraša između udaraca koje sam primao od ostatka njegove porodice i lika krvavih očiju. Video sam Kizu kako molećivo odvlači gazdu koji mu nešto odgovara. Horizont mi se zamaglio od udaraca pesnicama i nogama u glavu i noge; više nisam ništa video i kao da sam lebdeo sred oblaka koji su pogađale munje. Čudilo me što me još nije zviznuo odlučujući grom ili sam počeo da priželjkujem da mi se grudi rasprsnu. Čude se glupi i neiskusni, pa sad ko je gde.

Došla je policija. Iako sveže masakriran, smogao sam snage i gorčine da ustanem i pogledam prebijače, ali ne i da kročim: definitivno su mi slomili nogu. Kleknuo sam i pokazao policajcima prstom na svakog iz četvorke koja me tukla, što sam i rekao. Gazda je dobacio „jesam, pa šta“ i panduri sa šapkama su se nasmejali.

Stigla je hitna pomoć i Kiza je krenuo sa mnom. Nije mi dopuštao da se onesvestim: povremeno me nežno šamarao u stražnjem delu medicinskog kombija. Pravio mi je društvo i u Urgentnom centru, u čijem hodniku su mi sestra i medicinski tehničar pružili osnovnu pomoć. Sve sobe bile su zauzete: u gradu je te noći poneko ranjen, čim je po hodniku bilo tragova krvi i policije.

Moje stopalo privuklo je pažnju osoblja: već je bilo naduvano i sve modrije, poput pogače s nedozrelom šljivom. Možda sam sa sestrama i medicinskim tehničarem razgovarao preglasno. Kod španskog jezika sviđalo mi se posebno to što sagovorniku ne smeta kad ispoljavam povišen temperament dok pričam; naprotiv. Ali bili smo na srpskom:

– Je l' može to tiše!? – osorno je zaurkao mlad policajac koji je bez šapke nadgledao previjanje ranjenog kriminalca u jednoj od prizemnih soba Urgentnog centra. Čuvši reči kakve su i inicirale moje prebijanje u *Jaseru*, hramljući sam pokušao da nasrnem na policajca. Kiza nas je razdvojio.

– I koliko te plaćaju za tvoj cenjeni posao!? – dreknuo sam na pandura. – Čak tri-četiri soma dinara mesečno, a još si korumpiran!? Ali i to ti je previše, nulo što se istresa na premlaćene, a ulizuje se ranjenom krimosu! – zaurkao sam: ako su jačina pića i dužina dejstva merilo, viljamovka je bila izvrsna.

Uniformisani dečko me gledao zapanjeno, ukočeno i nemo: njegovo ponašanje učinilo mi se jednako neverovatno koliko i moje. Glas sam mu opet čuo tek kasnije, u sobi koja se oslobodila za mene, dok me doktor polégao na krevet, a sestra pitala bensedinom. Stariji glas u hodniku predlagao je da me saslušaju, a izvređani mladić rekao da nije siguran jer sam alergičan na uniforme.

– Ne brini, matori – rekao mi je Kiza, koji je sve vreme bio uz mene ili bar blizu – biće sve u redu. Čujemo se – dodao je i namignuo mi s toplinom, okrenuo se i otišao.

Pomalo me umirio i ohrabrio: uspeo sam da se osmehnem, šire no inače. Okrenuo sam se na bok i napokon klonuo.

**(Uvodni deo istoimenog romana u nastajanju)**